

Nr 320.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående nedskrivning av lånekapital i luftfartsfonden m. m.; given Stockholms slott den 20 maj 1938.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 maj 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, FORSLUND.

Efter gemensam beredning med cheferna för kommunikations- och jordbruksdepartementen anmäler chefen för finansdepartementet statsrådet Wigforss, fråga om vissa anslag å övergångsstat för budgetåret 1937/38 och anför därvid följande.

Nedskrivning av lånekapital i luftfartsfonden. I propositionen nr 2 med förslag till övergångsstat för budgetåret 1937/38 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att besluta om inrättande från och med den 30 juni 1938 av en särskild fond, benämnd »Luftfartsfonden», för redovisning av statens med den civila regelbundna luftfarten förenade tillgångar, inkomster och utgifter, i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsverkspropositionen angivna grunderna. Till denna fond avses skola överföras bland annat vissa

av kapitalökningsanslag av lånemedel under postverket uppkomna kapitaltillgångar. Dessa tillgångar utgöras dels av mark till landningsfält för flygplan, dels ock av belysningsanläggningar och flygfyrar.

Enligt vad jag i angivna sammanhang anfört böra i princip samtliga investeringar å den nya fonden upptagas såsom helt avskrivna, dock med undantag för bland annat den mark, som tillföres fonden. Till belysningsanläggningar och flygfyrar har under utgifter för kapitalökning från och med budgetåret 1933/34 av lånemedel till postverkets fond anvisats tillhoppa 1,295,000 kronor. Vidare har å samma fond bokförts ett belopp av 6,322 kronor, som tagits i anspråk för värdering m. m. av viss domänfonden och arméförvaltningen tillhörig, till flygfält upplåten mark. Dessa belopp hava ansetts böra avskrivas genom anvisande av anslag å övergångsstaten för budgetåret 1937/38, vilket förhållande föranlett förslaget om att den nya luftfartsfonden skall inrättas redan vid utgången av innevarande budgetår. Då chefen för kommunikationsdepartementet vid tiden för avlåtandet av propositionen nr 2 icke tagit ställning till frågan om de belopp, med vilka tillgångarna böra invärderas å luftfartsfonden, och bland annat på grund härav funnit sig icke då kunna framlägga slutligt förslag rörande fonden, blev förevarande avskrivningsanslag i avbidan på särskild proposition i ämnet upptaget i förslaget till övergångsstat med allenast beräknat belopp å avrundat 1,300,000 kronor.

Sedermera har på föredragning av nämnde departementschef i propositionen nr 264 framlagts slutligt förslag beträffande luftfartsfonden. Vid propositionen har fogats en förteckning över de tillgångar, som enligt förslaget skola redovisas å luftfartsfonden, med angivande av tillgångsvärden. De i förteckningen upptagna värdena äro emellertid icke att betrakta såsom bestämda per den 30 juni 1938, vilket av flera skäl icke ännu låtit sig göra. I den mån det vid beredning av frågan om fastställande av luftfartsfondens kapital befinnes, att de i förteckningen angivna värdena böra jämkas, förutsättes i propositionen, att värdesättningen får ske i anslutning till de resultat, som kunna framgå av den fortsatta utredningen.

Enligt vad jag inhämtat, synes anledning icke nu föreligga till ändring av det belopp, vartill det i propositionen nr 2 beräknade anslaget för nedskrivning av lånekapital i luftfartsfonden upptagits. Med hänsyn till att anslaget till belysningsanläggningar för luftfartsleder icke torde komma att bliva slutligt disponerat före utgången av innevarande budgetår, synes avskrivningsanslaget lämpligen böra upptagas såsom reservationsanslag.

Nedskrivning av lånekapital i statens allmänna fastighetsfond. Vid anmälan i statsverkspropositionen av huvudtiteln »avskrivning av nya kapitalinvesteringar» föreslog jag bland annat, att nya kapitalinvesteringar i statens allmänna fastighetsfond, i vad investeringarna avse byggnader, skulle till viss del omedelbart avskrivas. Jag ansåg mig därvid böra räkna med en omedelbar avskrivning (grundavskrivning) av 50 procent av det för ändamålet anvisade beloppet, när ett extraordinärt förnyelsebehov kunde anses föreligga, och av 20 procent i övriga fall. Ett extraordinärt avskrivnings-

behov fann jag preliminärt motiverat i fråga om fängelser, sjukhus, skolor och vetenskapliga forskningsinstitutioner. Avskrivningen ansågs böra ske allenast å byggnadskostnaderna.

De av mig föreslagna nya avskrivningsreglerna syntes böra erhålla en i viss utsträckning retroaktiv tillämpning, nämligen beträffande dels de låne-medelsanslag, som anvisats å fastighetsfonden sedan fondens inrättande, dels ock under fonden för förslag till statsverket under budgetåren 1933/34 och 1934/35 anvisade anslag till sådana statliga byggnader, som sedermera överförts till fastighetsfonden. Inom finansdepartementet hade verkställtts en utredning rörande det belopp, som skulle erfordras för en sådan avskrivning. Vid bedömandet av avskrivningsbehovet hade bortsetts från de låne-medel, som anvisats till byggnadsarbeten, vilka skulle uppskjutas. Utredningen visade, att ett avskrivningsbehov å omkring 20 miljoner kronor förelåg. På grund härav beräknades i propositionen nr 2 å övergångsstat för budgetåret 1937/38 ett anslag å 20 miljoner kronor till nedskrivning av lånekapital i statens allmänna fastighetsfond.

Den sålunda verkställda beräkningen hade emellertid endast karaktären av ett provisorium i avbidan på slutlig beredning av den vid tidpunkten för statsverkspropositionens avlåtande pågående utredningen rörande allmänna normer för förnyelsefundsavsättningar. Sedan byggnadsstyrelsen och riksräkenskapsverket inkommit med den anbefallda utredningen, i vad avser fastighetsfonden, har Kungl. Maj:t i propositionen nr 199 för riksdagen framlagt förslag angående allmänna grunder för avskrivning av å statens allmänna fastighetsfond bokförda tillgångar m. m. Enligt detta förslag, som numera av riksdagen godkänts, förordas såsom huvudregel, att vid nyinvestering i statens allmänna fastighetsfond grundavskrivning skall ske med 25 procent och att vid behov av extraordinär avskrivning grundavskrivningen höjes till 50 procent. Ett sådant extraordinärt avskrivningsbehov skall anses föreligga beträffande fängelser, sjukhus och forskningsinstitutioner men däremot ej skolor. I en vid ämbetsverkens utredning fogad tablå har verkställtts en omräkning med utgångspunkt från sålunda angivna normer av avskrivningsbehovet för de byggnadsarbeten, till vilka under budgetåren 1933/34 — 1937/38 anslag anvisats att utgå av lånemedel. I denna beräkning hava medtagits även arbeten, för vilka anslag redan anvisats men som blivit uppskjutna. Slutsumman för avskrivningsbehovet utgör enligt denna beräkning 20,836,914 kronor; beträffande detaljerna torde jag få hänvisa till nämnda, bland handlingarna i ärendet befintliga tablå. Med stöd härav torde nu den ifrågasatta retroaktiva avskrivningen böra beräknas kräva ett anslag å övergångsstaten på i runt tal 21 miljoner kronor. Då anslaget inrymmer avskrivning av anslagsmedel beträffande byggnadsarbeten, vilka blivit uppskjutna eller icke med säkerhet bliva färdigställda till utgången av innevarande budgetår, synes avskrivningsanslaget lämpligen böra å övergångsstaten upptagas såsom reservationsanslag.

Nedskrivning av lånekapital i fonden för statens aktier. 1935 års riksdag anvisade för tecknande av aktier i svenska spannmålsaktiebolaget under ut-

gifter för kapitalökning, fonden för statens aktier, ett reservationsanslag av 5 miljoner kronor att utgå av lånemedel. Av det anvisade beloppet ha 4,999,500 kronor tagits i anspråk för det med anslaget avsedda ändamålet. Bolagets hela aktiekapital uppgår till 5 miljoner kronor. Enligt mellan staten och bolaget upprättat avtal äger bolaget för bestridande av kostnaderna för sin verksamhet av staten uppbära ersättning, som Kungl. Maj:t bestämmer. Ersättningen bör enligt avtalet utgå med visst belopp för räkenskapsår samt bestämmas så, att skälig förräntning av bolagets aktiekapital möjliggöres.

Såsom jag närmare utvecklat i propositionen nr 2 med förslag till övergångsstat för budgetåret 1937/38 kan man med all sannolikhet, med hänsyn till stödköpsverksamhetens natur, överhuvud icke påräkna förräntning av det i svenska spannmålsaktiebolaget investerade lånemedelskapitalet. Under sådana förhållanden har jag ansett mest rationellt, att detta kapital helt avskrivs och att i anslutning härtill staten befrias från den enligt avtalet med bolaget föreliggande förpliktelsen att lämna bolaget ersättning för ett belopp, som täcker skälig förräntning av bolagets aktiekapital. Med hänsyn till de förhandlingar med spannmålsaktiebolaget om avtalsändring, som vore en förutsättning för den sålunda förordade omläggningen, kunde slutlig ställning till frågan icke tagas i berörda sammanhang. I förslaget till övergångsstat har likväl, i avbidan på särskild proposition i ämnet, beräknats ett anslag på 5 miljoner kronor till nedskrivning av ifrågavarande i fonden för statens aktier investerade lånekapital.

I propositionen nr 266 angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område förutsättes, att verksamheten för stödköp av spannmål jämväl i fortsättningen skall omhänderhavas av svenska spannmålsaktiebolaget, att bolagets närmare uppgifter i detta hänseende liksom hittills böra bestämmas i särskilt avtal mellan bolaget och staten samt att vid uppgörandet härav bestämmelserna i det nu gällande avtalet i huvudsak böra följas. I propositionen föreslås emellertid, att ändring vidtages i den i avtalet ingående bestämmelsen, att bolagets ersättning för verksamhetens handhavande skall bestämmas så, att skälig förräntning av bolagets aktiekapital möjliggöres. Med hänsyn till aktiebolagslagens föreskrifter om vinstutdelning samt av skattetekniska skäl har bolaget föreslagit, att nämnda bestämmelse icke måtte överföras till det nya avtalet. Detta bolagets ändringsförslag har chefen för jordbruksdepartementet ansett böra godtagas. Därest riksdagen vid granskning av propositionen ej framställer erinran mot detta förslag och sålunda nämnda förräntningsgaranti kommer att bortfalla, föreligger förutsättningen för den i propositionen om övergångsstat förordade avskrivningen av det i fonden för statens aktier investerade lånekapital, som avsett aktieteckningen i svenska spannmålsaktiebolaget.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels å övergångsstat för budgetåret 1937/38 anvisa följande reservationsanslag nämligen

till Nedskrivning av lånekapital i luftfartsfonden kronor 1,300,000,
till Nedskrivning av lånekapital i statens allmänna fastighetsfond kronor 21,000,000,
till Nedskrivning av lånekapital i fonden för statens aktier kronor 5,000,000;

dels ock i den genom propositionen nr 2 framlagda övergångsstaten vidtaga den ändring med avseende å beräkningen av inkomster, som betingas av ett bifall till nyssberörda förslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

H. Wihlborg.